

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17651

Tarih : 29.04.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 28.04.2026

Zülküf UÇAR

Van Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 30-4-2026	Esas No: 2/3665

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK LIGI
29 Nisan 2026
Numara:

29 Nisan 2026
1847871

GENEL GEREKÇE

Hapishanelerde uygulanan mevzuat ve bu doğrultuda şekillenen infaz rejimleri, yalnızca mahpusları etkilemenin ötesinde aileleri ve çeşitli görevler dolayısıyla hapishane ziyareti gerçekleştiren diğer aktörleri de etkilemektedir. Hapishane girişlerinde yapılan aramalar, genel hukuki tartışmaların muhtevasını da oluşturan bazı somut problemlerin açığa çıkmasına sebep olmaktadır. Girişlerde aramaya maruz kalan çocuklar, hasta aile bireyleri ve hamile kadınlar gibi bireyler bu sorunların muhataplarından birkaçıdır. Mevcut infaz mevzuatında yer alan arama usulleri, kurum güvenliğini öncelemekle birlikte, bireyin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı ve özel hayatın gizliliği ilkesi ile uyumlu değildir. Bu düzenleme, uygulamada çeşitli hak ihlallerinin ve sorunların kaynağı durumundadır. Nitekim hemen her gün yurttaşlardan bu yönlü çok sayıda şikayet ifade edilmekte, bu sorunlar sıklıkla basında yer almaktadır. Ziyaret esnasında personelin ailelere karşı aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışı, keyfi elle aramalar, hastalığına rağmen x-ray cihazlarından geçmeye zorlamalar ve aileleri mahpuslar üzerinden yargılayan tavırlar bahsi edilen sorunların bazı tezahürleridir.

Uygulamada sürekli tekrar eden söz konusu sorunların; personelin ön yargılı tutumları ve gerekli eğitimlerden geçmemesi ve hapishane idarelerinin aileleri yıldırma eğilimleri gibi pratik sebepleri bulunsa da kök nedenin mevcut mevzuat olduğunu söylemek mümkündür. Zira Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 86. maddesi ile düzenlenen hapishane ziyaretleri, belirsiz bir muhtevada ve keyfi davranışlara açık bir dil ile yazılmıştır. Düzenlemenin uluslararası hukuk metinleri ve anayasa ile uyumuna dikkat edilmemiştir.

Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararının 54. maddesinde, ziyaretçiler ve onların eşyaları hakkında arama usullerine dair temel ilkelere işaret etmektedir. Kararda, personelin, aradığı kişilere insan onuruna uygun muamelede bulunması gerektiği ve kişisel eşyalarına karşı saygılı davranmak zorunda olduğu vurgulanmakta, bu yönde eğitimden geçmesi gerektiği ifade edilmektedir. Aynı maddenin devamında, hapishanenin güvenlik ve emniyetinin sağlanması zorunluluğu ile ziyaretçilerin özel yaşamına saygı arasında denge kurulması gerektiği düzenlenmektedir.

Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) metninde aynı konuya dair standartlar tanımlanmaktadır. Metnin 60. maddesi ile ziyaretçiler için arama ve giriş prosedürlerinin aşağılayıcı nitelikte olamayacağı hususu düzenlenmekte ve bunun güvencelerine yer verilmektedir. Üst aramalarından kaçınılması gerektiği ve bu aramaların çocuklara

uygulanamayacağı özellikle vurgulanmaktadır. Daha genel bir çerçevede düzenlenmekle birlikte Türkiye Anayasasında da aynı konunun temeli olan kurallar mevcuttur. Anayasa, madde 17 ile kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı ile işkence ve kötü muamele yasağını güvence altına almaktadır. Anayasa madde 20 ise özel hayatın gizliliğini koruma altına almaktadır. Her iki düzenleme de, arama esnasında yukarıda bahsi geçen sorunları kapsayacak düzenlemelerdir.

Herhangi bir yasal düzenlemenin sayılan tüm bu ilkelerle uyumlu olması gerektiği, normlar hiyerarşisinin doğrudan sonucudur. Ancak mevcut yasal düzenlemenin tüm bu hususları karşılamaktan uzak olduğunu ifade edebiliriz. Mevcut Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 86. maddesi ile düzenlenen hapisane ziyaretleri konusu birçok bakımdan eksik ve keyfi yorumlara açık niteliktedir. Madde metni, hapishaneye giriş yapan yurtttaşların özgün durumlarını dikkate almayan genelleyci bir dille yazılmıştır. Çocukların özgün durumu işlenmediği gibi hasta yurtttaşlar da istisna tutulmamıştır. Bu düzenleme uygulamada memurlara ve hapisane idarelerine geniş bir takdir yetkisi tanımakta, hak ihlali halinde yargısal kararların yönünü belirsiz bırakmaktadır. Dolayısıyla söz konusu düzenlemenin hem uygulamada hukuka uygunluk, hem yargıda öngörülebilirlik gereği yeniden düzenlenmesi zaruridir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Mevcut düzenlemedeki genelleşici dil, uygulamada çocuklar, hamileler ve hasta bireyler üzerinde hak ihlallerine yol açmaktadır. Maddeyle, söz konusu ihlallerin son bulması amaçlanmakta ve uygulamanın; Nelson Mandela Kuralları ve Avrupa Cezaevi Kurallarının gerekleri doğrultusunda gelişmesi öngörülmektedir. Günümüzün teknolojik kapasitesi dikkate alındığında elle arama ihtiyacının güncelliğini yitirdiği bilinmektedir. Bu sebeple, elle aramanın ancak istisnai bir yöntem olarak zorunlu hallerle sınırlanması amaçlanmaktadır.

Madde metnine eklenen 8. fıkra ile, maddede düzenlenen ilkeleri ihlal eden personel hakkında soruşturma açılması öngörülmekte ve maddenin caydırıcı nitelik kazanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 86 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye yedinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Kurum görevlileri ve dış güvenlik görevlileri dahil olmak üzere, sıfat ve görevi ne olursa olsun, ceza infaz kurumlarına girenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri metal dedektörle aranır; eşyaları x-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirilir. Arama ve kontrollerde ziyaretçilerin özel hayatına saygı ve insan onurunun korunması esastır. Şüphe hâlinde elle arama, ancak kurumun en üst amirinin yazılı emri ve somut gerekçelere dayalı olarak yapılabilir. Çocuklar hiçbir surette elle aramaya tabi tutulamazlar. Hamile olduğu veya cihazlardan geçmesinin sağlığı açısından risk teşkil ettiği tıbbi raporla belgelenen kişilere, sağlık durumlarını tehlikeye atmayacak ve onurlarını zedelemeyecek alternatif kontrol yöntemleri uygulanır. Milletvekilleri, mülkî amirler, hâkim, Cumhuriyet savcıları ve bu sınıftan sayılanlar, avukatlar, noterler, ceza infaz kurumları ve tutukevleri kontrolörleri, izleme kurulu başkan ve üyeleri, uluslararası sözleşmelerle yetkileri tanınmış kişi ve kuruluşların temsilcileri, ceza infaz kurumu ve tutukevi koruma birlik komutanı ile kurum müdürünün üstleri ağır cezayı gerektiren suçüstü hâlleri dışında elle aranamaz. Duyarlı kapı cihazının ikazının sürmesi hâlinde bu kişiler ancak, elle aramayı kabul ettikleri takdirde kuruma girebilirler. Ziyaret yerleri de ziyaret öncesi ve bitiminde aranır.”

“(8) Arama ve kabul işlemlerinde görevli personel, ziyaretçilere karşı aşağılayıcı, onur kırıcı veya ayırmacı tutum ve davranışlarda bulunamaz. Bu maddede belirtilen sınırlamaların, temel ilkelerin ve yöntemlerin ihlali durumunda ilgili personel hakkında idari soruşturma açılması zorunludur.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.